

Λόγος περί ελεημοσύνης

/ Γνώμες

Ἁγίου Συμεών τοῦ Νέου Θεολόγου

Ἀδελφοί καί Πατέρες Θά ἔπρεπε βέβαια νά μήν τολμῶ καθόλου νά ὁμιλῶ καί νά κρατῶ τή θέση τοῦ διδασκάλου καί καθοδηγητῆ ἐνώπιον τῆς ἀγάπης σας. Ἀλλά καί σεῖς γνωρίζετε ὅτι τό μουσικό ὄργανο, πού κατασκευάστηκε ἀπό τόν τεχνίτη, ἀποδίδει τόν ἦχο καί γεμίζει τά αὐτιά ὅλων μας μέ γλυκύτατη μελωδία, ὅχι ὅταν ἐκεῖνο θέλει, ἀλλά ὅταν γεμίσουν οἱ σωλῆνες του μέ ἀέρα καί τό κρούσουν ρυθμικά τά δάκτυλα τοῦ ὀργανοπαίκτη. Ἔτσι ἀκριβῶς πρέπει νά καταλάβετε ὅτι συμβαίνει καί μέ μένα.

Γι' αὐτό νά μή σᾶς κάνει ἡ μηδαμινότητα καί ἡ εὐτέλεια τοῦ ὀργάνου νά κρατήσετε ἀρνητική στάση σέ ὅσα πρόκειται νά σᾶς πῶ. Ἀλλά νά ἔχετε στραμμένη τήν προσοχή σας πρὸς τή Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πού ἐμπνέει ἄνωθεν καί γεμίζει τίς ψυχές τῶν πιστῶν· καί πρὸς τόν ἴδιο τό δάκτυλο τοῦ Θεοῦ (Λουκ. 11, 20), πού κρούει τίς χορδές τοῦ νοῦ καί μᾶς προτρέπει νά σᾶς ἀπευθύνουμε τό

λόγο. Καί σάν νά ἤχεϊ ἡ δεσποτική σάλπιγγα ἥ, γιά νά τό πῶ πιό σωστά, νά μᾶς ὁμιλεῖ μέσω κάποιου ὀργάνου ὁ Βασιλέας τῶν ὅλων, μέ σύνεση καί πολλή προσήλωση, ἀκούσατε ὅσα ἔχω νά σᾶς πῶ: Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ὀφείλουμε νά ἐξετάζουμε καί νά προτρέπουμε τούς ἑαυτούς μας -καί οἱ πιστοί καί οἱ ἄπιστοι καί οἱ μικροί καί οἱ μεγάλοι- ἔτσι ὥστε οἱ μέν ἄπιστοι νά φθάσουμε στήν ἐπίγνωση καί νά πιστέψουμε στόν Θεό πού μᾶς δημιούργησε, καί οἱ πιστοί μέ τήν ἐνάρετη βιοτή καί τά ἔργα μας νά Τόν εὐαρεστήσουμε.

Οἱ μικροί νά ὑποταχθοῦμε στούς μεγάλους χάριν τοῦ Κυρίου καί οἱ μεγάλοι νά συμπεριφεροῦμε στούς μικρούς καί ἀσήμαντους σάν σέ γνήσια τέκνα μας, ὅπως τό ζητάει καί ἡ ἐντολή τοῦ Κυρίου πού λέει: «Καθετί πού κάνατε σέ ὁποιονδήποτε ἀπ' αὐτούς τούς φτωχοὺς καί ἀσήμαντους ἀδελφούς μου, σέ μένα τό κάνατε» (Ματθ. 25, 40). Αὐτό τό λόγο δέν τόν εἶπε ὁ Κύριος μόνο γιά τούς φτωχοὺς, ὅπως νομίζουν μερικοί, καί γιά ὅσους στεροῦνται τά ὑλικά ἀγαθά, ἀλλά καί γιά ὅλους τούς ἄλλους ἀδελφούς μας πού χάνονται, ὄχι γιατί στεροῦνται τό ψωμί καί τό νερό, ἀλλά ἀπό τή μεγάλη καί βαριά πείνα πού δημιουργεῖ ἡ ἀνυπακοή καί ἡ περιφρόνηση τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου (πρβλ. Ἀμώς 8, 11). Διότι ὅσο εἶναι ἡ ψυχὴ ἀνώτερη ἀπό τό σῶμα, τόσο εἶναι καί ἡ πνευματικὴ τροφή ἀνώτερη ἀπό τή σωματικὴ. Καί νομίζω ὅτι γι' αὐτήν τήν τροφή λέει ὁ Κύριος «πείνασα καί μοῦ δώσατε νά φάγω, δίψασα καί μοῦ δώσατε νά πιῶ νερό» (Λουκ. 12, 23), παρὰ γιά τή φθαρτὴ ὑλικὴ τροφή.

Πράγματι, πεινᾷ ὁ Χριστός καί διψᾷ τὴ σωτηρία τοῦ καθενός μας. Καί ἡ σωτηρία μας εἶναι ἡ ἀποχή ἀπὸ κάθε ἁμαρτία. Εἶναι ὅμως ἀδύνατον νά ἐπιτύχουμε τὴν ἀποχή ἀπὸ κάθε ἁμαρτία χωρὶς τὴν ἄσκηση τῶν ἀρετῶν καί τὴν ἐφαρμογὴ καί ἐκπλήρωση ὅλων τῶν ἐντολῶν. Δηλαδή μέ τὴν ἐφαρμογὴ καί ἐκπλήρωση τῶν ἐντολῶν τρέφεται ἀπὸ μᾶς ὁ Δεσπότης μας Θεός καί Κύριος τοῦ παντός! Διότι οἱ ἅγιοι Πατέρες μᾶς λένε ὅτι ὅπως ἀκριβῶς οἱ δαίμονες τρέφονται ἀπὸ τίς πονηρές μας πράξεις καί παίρνουν δύναμη ἐναντίον μας -ὅταν ὅμως ἐμεῖς ἀπέχουμε ἀπὸ τὴν ἁμαρτία ὑποφέρουν ἀπὸ ἀσιτία καί χάνουν τὴ δύναμή τους- ἔτσι σκέπτομαι ὅτι τρέφεται ἀπὸ μᾶς, ἥ καί τό ἀντίθετο, παραμελεῖται καί πεινᾷ καί Ἐκεῖνος πού «ἐπτώχευσε» (Β' Κορ. 8, 9) γιά τὴ σωτηρία μας.

Αὐτό μποροῦμε νά τό μάθουμε καί νά τό ψηλαφήσουμε καί στή ζωὴ τῶν Ἀγίων μας. Ἀλλὰ ἐπειδὴ ὁ ἀριθμὸς τους εἶναι μεγάλος καί ὑπερβαίνει τούς κόκκους τῆς ἄμμου, θά προσπεράσω ὅλους τούς ἄλλους καί θά σταθῶ στό βίο ἐνός Ἀγίου ἢ μιᾶς Ἀγίας γιά νά πληροφορήσω τὴν ἀγάπη σας γιά τό θέμα αὐτό. Ξέρω ὅτι ἀκοῦτε τό βίο τῆς ἁγίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας πού δέν τόν διηγεῖται κανένας ἄλλος, ἀλλὰ ἐκείνη ἡ ἴδια ἢ ἰσάγγελος, ἡ ὁποία μᾶς κάνει γνωστὴ, σάν νά ἐξομολογεῖται, τὴ φτώχεια της μέ τά ἐξῆς λόγια: «Πολλές φορές δέν ἔπαιρνα μισθὸ ἀπὸ τούς ἐραστές μου,

παρά μόνο τό μισθό τῆς ἁμαρτίας. Καί αὐτό δέν τό ἔκανα γιατί ἤμουν πλούσια, ἀφοῦ ἔγνεθα λινάρι γιά νά ζήσω, ἀλλά γιά νά μπορῶ νά ἔχω πιά πολλούς ἐραστές καί νά ἱκανοποιῶ σέ μεγαλύτερο βαθμό τό πάθος μου» (P.G. 87, 3709D, 3712A καί B). Ὅταν δέ πήγαινε στά Ἱεροσόλυμα καί πῆγε νά ἐπιβιβασθεῖ στό πλοῖο ἦταν τόσο φτωχή πού δέν εἶχε οὔτε τά ναῦλα, οὔτε τά ἔξοδα γιά τό ταξίδι. Μετά ὅμως τήν ἀφιέρωσή της στήν Πανάμωμο Θεοτόκο, ἀναχώρησε γιά τήν ἔρημο. Καί μέ δύο νομίσματα πού τῆς ἔδωσε κάποιος ἀγόρασε ψωμί καί μέ αὐτά τά ἐφόδια πέρασε τόν Ἰορδάνη, ἔζησε μέ καρτερία στήν ἔρημο μέχρι τό τέλος τῆς ζωῆς της, χωρίς νά δεῖ πρόσωπο ἀνθρώπου, παρά μόνο τόν ἅγιο Ζωσιμᾶ, καί χωρίς βέβαια νά θρέψει κάποιο πεινασμένο φτωχό ἢ χωρίς νά ξεδιψάσει κάποιο διψασμένο ἢ νά ντύσει κάποιο γυμνό ἢ νά ἐπισκεφθεῖ τούς φυλακισμένους ἢ νά φιλοξενήσει ξένους (Ματθ. 25, 35-38).

Τό ἀντίθετο μάλιστα, καί παρέσυρε πολλούς στό βάραθρο τῆς ἀπώλειας μέ τό νά τούς δέχεται στό καταγώγιο τῆς ἁμαρτίας. Πές μου λοιπόν πῶς θά σωθεῖ καί πῶς θά εἰσέλθει στή Βασιλεία τῶν οὐρανῶν μαζί μέ τούς ἐλεήμονες αὐτή πού οὔτε πλούτη ἐγκατέλειψε, οὔτε περιουσία μοίρασε στούς φτωχοῦς (Ματθ. 19, 21), οὔτε ἔκανε ποτέ ἔστω κάποια ἐλεημοσύνη, ἀλλά μάλλον σέ μύριους ἀνθρώπους ἔγινε αἰτία καταστροφῆς; Ἀντιλαμβάνεσαι πῶς ἂν ποῦμε ὅτι ἡ ἐλεημοσύνη γίνεται μόνο μέ χρήματα καί ὑλικά ἀγαθά καί πῶς ὁ Χριστός τρέφεται ἀπό μᾶς μέ αὐτοῦ τοῦ εἴδους τήν ἐλεημοσύνη καί πῶς σώζονται μόνο ἐκεῖνοι πού Τόν τρέφουν, Τόν ποτίζουν καί γενικά Τόν ὑπηρετοῦν μέ αὐτό τόν τρόπο, ἐνῶ αὐτοί πού δέν τό κάνουν χάνονται, εἶναι πολύ παράδοξο. Διότι τότε θά διωχθοῦν ἀπό τή Βασιλεία τῶν οὐρανῶν πολλοί Ἅγιοι! Ἀλλά δέν εἶναι δυνατόν νά γίνει αὐτό. Ὅχι, δέν εἶναι. Τά πράγματα καί καθετί πού ὑπάρχει στόν κόσμο εἶναι κοινά σέ ὅλους, ὅπως εἶναι δηλαδή τό φῶς καί ὁ ἀέρας πού ἀναπνέουμε, τό χορτάρι καί ἡ βοσκή πού ὑπάρχει στίς πεδιάδες καί στά βουνά γιά τά ἄλογα ζῶα.

Τά πάντα εἶναι κοινά γιά ὅλους, μποροῦν ὅλοι νά τά χρησιμοποιοῦν καί νά τά ἀπολαμβάνουν, ἀλλά δέν μποροῦν νά τά ἐξουσιάζουν. Ἡ πλεονεξία ὅμως μέ τούς δούλους καί τούς ὑπηρέτες της, σάν ἕνα τύραννος, μπῆκε στή ζωή μας καί μοίρασε ἐδῶ καί ἐκεῖ αὐτά πού δόθηκαν ἀπό κοινοῦ σέ ὅλους ἀπό τόν Δεσπότη Χριστό. Τά περιορίσε καί τά ἀσφάλισε μέ φράκτες καί πύργους, μέ κλειδαριές καί πόρτες καί ἔτσι στέρησε ἀπό τούς ἄλλους ἀνθρώπους τήν ἀπόλαυση τῶν ἀγαθῶν πού μᾶς χάρισε ὁ Κύριος, λέγοντας μάλιστα ἡ ἀδιάντροπη πῶς ὅλα αὐτά ἀνήκουν στήν ἐξουσία της καί ὑποστηρίζοντας μέ πάθος πῶς δέν ἀδικεῖ ἀπολύτως κανέναν! Οἱ ἀκόλουθοι ὅμως καί οἱ δοῦλοι τῆς τυράννου αὐτῆς πού λέγεται πλεονεξία, ὁ ἕνας κατόπιν τοῦ ἄλλου, δέν ἔγιναν μόνο κυρίαρχοι τῶν κοινῶν ὑπαρχόντων, ἀλλά καί πονηροί δοῦλοι καί κακοί φύλακες.

Πώς λοιπόν αυτοί, ἔστω καί ἂν ἀπό φόβο γιά τήν ἀπειλή τῶν κολάσεων ἢ ἀπό τήν ἐλπίδα πώς θά λάβουν ἑκατονταπλάσια ἢ ἐπειδή, τέλος πάντων, κάμφθηκαν ἀπό τήν δυστυχία τῶν συνανθρώπων τους, ἂν δώσουν λίγα ἀπ' αὐτά τά ἀγαθά, ἢ καί ὅλα, σέ ἐκείνους πού μέχρι τότε ἦταν παραμελημένοι μέσα στή φτώχεια καί στή στέρηση, θά θεωρηθοῦν ἐλεήμονες, διότι ἔθρεψαν τόν Χριστό ἢ ἔκαναν μιὰ πράξη γιά τήν ὁποία πρέπει νά ἀμειφθοῦν; Ὁχι, δέν εἶναι δυνατόν, ἀλλά, ὅπως εἶπα, ἔχουν χρέος καί νά μετανοοῦν μέχρι τό τέλος τῆ ζωῆς τους γιά ὅλα ὅσα ἐπί χρόνια εἶχαν στήν κατοχή τους καί στέρησαν τούς ἀδελφούς τους ἀπό τήν ἀπόλαυσή τους. Πώς ὁμως ἐμεῖς πού ἔχουμε διαλέξει τή ζωή τῆς πτωχείας -ὅπως ὁ Χριστός «ἐπτώχευσε» γιά χάρη μας ἐνῶ ἦταν πλούσιος- μέ τό νά ἐλεοῦμε τούς ἑαυτούς μας θεωροῦμε ὅτι ἐλεοῦμε Αὐτόν πού ἔγινε ὅμοιος μέ μᾶς; Σκέψου καλά αὐτό πού σοῦ λέω: Ἐγινε γιά σένα ὁ Θεός ἄνθρωπος φτωχός! Ὀφείλεις λοιπόν καί σύ πού πιστεύεις σ' Αὐτόν νά γίνεις ὅμοιος μέ Ἐκεῖνον, φτωχός. Ἐκεῖνος «ἐπτώχευσε», ἔγινε φτωχός κατὰ τήν ἀνθρωπότητα καί σύ εἶσαι φτωχός κατὰ τή θεότητα. Σκέψου λοιπόν πώς θά Τόν θρέψεις, ἐξέτασε μέ ἀκρίβεια. «Ἐπτώχευσε Ἐκεῖνος γιά νά πλουτίσεις ἐσύ» (Β' Κορ. 8, 9), «γιά νά σοῦ μεταδώσει τόν πλοῦτο τῆς Χάριτός Του» Ἐφεσ.1, 7. 2, 7).

Γι' αὐτό τό λόγο προσέλαβε σάρκα. Ἀκριβῶς γιά νά μπορεῖς ἐσύ νά γίνεις μέτοχος στή θεότητά Του. Ὄταν λοιπόν ἐτοιμάσεις τόν ἑαυτό σου γιά τήν ὑποδοχή Ἐκείνου, τότε μπορούμε νά ποῦμε ὅτι Τόν ὑποδέχεσαι. Ὄταν δηλαδή πεινᾷς καί διψᾷς γιά Ἐκεῖνον, αὐτό λογίζεται τροφή καί ποτό γι' Αὐτόν. Πώς; Ἐπειδή μέ τήν πτωχεία καί τά παρόμοια ἔργα καί τίς πράξεις σου καθαρίζεις τήν ψυχή σου καί ἀπαλλάσσεις τόν ἑαυτό σου ἀπό τή φθορά καί τό μολυσμό τῶν παθῶν. Καί ὁ Χριστός πού σέ προσέλαβε στόν ἑαυτό Του καί ἔτσι ἔκανε δικά Του ὅλα τά δικά σου καί ἐπιθυμεῖ διακαῶς νά σέ κάνει θεό “κατά χάριν”, ὅπως Ἐκεῖνος ἔγινε ἄνθρωπος. Ἐκεῖνος, αὐτά πού κάνεις ἐσύ στόν ἑαυτό σου τά θεωρεῖ παθήματα δικά Του καί λέει: «Ὅ,τι ἔκανες στήν ταπεινή ψυχή σου, σέ μένα τό ἔκανες» (πρβλ. Ματθ. 25, 40). Διότι, πράγματι, μέ ποιά ἄλλα ἔργα εὐαρέστησαν τόν Θεό ἐκεῖνοι πού ἔζησαν στά σπήλαια καί στά ὄρη; Ὅπωςδήποτε μέ τίποτε ἄλλο παρά μέ τή μετάνοια, τήν ἀγάπη καί τήν πίστη, ἀφοῦ ἐγκατέλειψαν ὅλο τόν κόσμο καί ἀκολούθησαν Αὐτόν μόνο.

Μέ τή μετάνοια καί τά δάκρυα Τόν ὑποδέχτηκαν καί Τόν φιλοξένησαν, ἀλλά καί Τόν ἔθρεψαν καί τόν ξεδίψασαν. Ἄλλωστε ἔτσι δέν ζοῦν ὅλοι ὅσοι γίνονται μέ τό Ἅγιο Βάπτισμα υἱοί τοῦ Θεοῦ, πού γιά τόν κόσμο ὁμως εἶναι ἀσήμαντοι καί φτωχοί; Ἐκεῖνοι πού ἔνιωσαν μέσα στήν ψυχή τους καί συνειδητοποίησαν ὅτι ἔγιναν υἱοί Θεοῦ, δέν ἀνέχονται νά καλλωπίζονται μέ φθαρτά στολίδια, διότι ἔχουν ἐνδυθεῖ τόν Χριστό (Γαλ. 3, 27). Ἀλήθεια, ποιός ἄνθρωπος στολισμένος μέ βασιλική

πορφύρα θά καταδεχθεῖ ποτέ νά βάλει πάνω ἀπ' αὐτή ἓνα λερωμένο καί σχισμένο χιτῶνα; Ὅσοι λοιπόν δέν ἔχουν κάνει αὐτή τή συνειδητοποίηση καί εἶναι γυμνοί ἀπό τό βασιλικό ἔνδυμα, ἀγωνίζονται ὅμως μέ τή μετάνοια καί μέ τίς ἄλλες, ὅπως εἶπαμε, ἀγαθοεργίες τους νά ἐνδυθοῦν τόν Χριστό, αὐτοί εἶναι ἐκεῖνοι πού “ἐνδύουν τόν Χριστό”. Διότι εἶναι καί αὐτοί Χριστοί, ἐφόσον ἔγιναν υἱοί Θεοῦ μέ τό Ἅγιο Βάπτισμα. Ἄν τώρα δέν τό κάνουν αὐτό, ἀλλά ντύνουν ὅλους τούς γυμνοῦς τοῦ κόσμου, ἐγκαταλείπουν ὅμως τούς ἑαυτούς τους γυμνοῦς, ποῖο εἶναι τό ὄφελός τους; Ἐπειτα ἓνα ἄλλο: Ὀνομαζόμαστε ἀδελφοί τοῦ Χριστοῦ ὅσοι βαπτιστήκαμε «εἰς τό Ὄνομα τοῦ Πατρὸς καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» (Ματθ. 28, 19). Καί ὅχι μόνο αὐτό, ἀλλά ἐπιπλέον εἴμαστε καί μέλη τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ. Σάν ἀδελφός λοιπόν καί μέλος τοῦ Χριστοῦ, ἂν τιμήσεις, φιλοξενήσεις, ὑπηρετήσεις ὅλους τούς ἄλλους, παραβλέψεις ὅμως τόν ἑαυτό σου καί δέν ἀγωνισθεῖς μέ ὅλη σου τή δύναμη νά φτάσεις στήν τελειότητα τῆς κατὰ Θεό πολιτείας καί τιμῆς, ἂν δηλαδή λόγω τῆς γαστριμαργίας καί τῆς φιληδονίας ἐγκαταλείψεις στό λιμό τῆς ὀκνηρίας ἢ στή δίψα τῆς ραθυμίας ἢ στήν ἀσφυκτική φυλακή τοῦ ρυπαροῦ σώματος τήν ψυχή σου ἀκάθαρτη, ἄθλια, πεσμένη σέ βαθύτατο σκοτάδι, σάν νεκρή, τότε δέν καταφρόνησες τόν ἀδελφό τοῦ Χριστοῦ; Δέν τόν ἐγκατέλειπες στήν πείνα καί στή δίψα Του; Τόν ἐπισκέφθηκες ὅταν ἦταν στή φυλακή; (Ματθ. 25, 42-43).

Γι' αὐτό τό λόγο λοιπόν θά ἀκούσεις: «Ἐπειδή δέν ἐλέησες τόν ἑαυτό σου, δέν θά ἐλεηθεῖς καί σύ». Ἄν τώρα κάποιος φέρει τό ἐξῆς ἐπιχείρημα: Ἀφοῦ εἶναι ἔτσι τά πράγματα καί δέν θά λάβουμε μισθό γιά ὅσα πράγματα δίνουμε, τότε ποιός ὁ λόγος νά ἐλεοῦμε τούς φτωχοῦς; Ἄς ἀκούσει Αὐτόν πού πρόκειται νά τόν κρίνει καί νά ἀποδώσει στόν καθένα ἀνάλογα μέ τά ἔργα του (Ρωμ. 14, 10), νά τοῦ λέει κατὰ κάποιο τρόπο τά ἐξῆς: Ἀνόητε καί ἀπερίσκεπτε, τί ἔφερες ἐσύ στόν κόσμο ἢ τί δημιούργησες ἀπό ὅσα βλέπεις σέ τούτη τή κτίση; Δέν βγῆκες ἀπό τήν κοιλιά τῆς Μάννας σου γυμνός καί δέν θά φύγεις ἀπό τή ζωή καί πάλι γυμνός καί δέν θά παρουσιαστεῖς μπροστά στό κριτήριό μου ἀπογυμνωμένος ἀπό τίς ἀρετές; (Ρωμ. 14, 10).

Γιά ποιά πράγματα απαιτεῖς μισθούς καί ἀμοιβές; Καί μέ ποιά δικά σου ἀγαθά, λές ὅτι ἔλεεῖς τούς ἀδελφούς σου καί μέσω τῶν ἀδελφῶν σου, Ἐμένα, ὁ Ὅποῖος τά παρέθεσα ὅλα αὐτά κοινά, ὄχι μόνο σέ σένα, ἀλλά σέ ὅλους τούς ἀνθρώπους; Ἡ μήπως νομίζεις ὅτι ἔχω ἀνάγκη ἀπό κάτι καί φαντάζεσαι ὅτι θά μέ δωροδοκήσεις κι Ἐμένα ὅπως δωροδοκεῖς τούς φιλάργυρους δικαστές τῶν ἀνθρώπων; Διότι εἶναι δυνατόν νά περάσει κάτι τέτοιο ἀπό τό ἀνόητο μυαλό σου. Καθόλου λοιπόν δέν τά νομοθετῶ αὐτά, ἐπειδή ἐπιθυμῶ κάποια ἀγαθά, ἀλλά γιά νά σᾶς ἐλεήσω. Οὔτε τό κάνω ἐπειδή ἔχω τήν ἐπιθυμία νά οἰκειοποιηθῶ τά δικά σας (Β' Κορ. 12, 14), ἀλλά ἐπειδή θέλω νά σᾶς ἀπαλλάξω ἀπό τίς διαβρωτικές παρενέργειες ὅλων αὐτῶν.

Γι' αὐτό καί γιά κανέναν ἄλλο λόγο. Ἀλλά μή νομίζεις, ἀδελφέ, ὅτι ὁ Θεός στερεῖται καί δέν μπορεῖ νά θρέψει τούς φτωχοὺς καί γι' αὐτό μᾶς προτρέπει νά ἐλεοῦμε τούς ἀδελφούς μας καί νά θεωροῦμε σημαντική αὐτή τήν ἐντολή. Μή γένοιτο! Ἀλλά αὐτό πού ἐπινόησε ὁ διάβολος μέ τήν πλεονεξία γιά νά μᾶς καταστρέψει, αὐτό ὁ Χριστός τό οἰκονόμησε καί τό ἔστρεψε μέ τήν ἐλεημοσύνη, ὥστε νά γίνεται αἰτία τῆς σωτηρίας μας. Τί θέλω νά πῶ; Μᾶς ὑπέβαλε τήν ἐπιθυμία ὁ διάβολος νά οἰκειοποιηθοῦμε καί νά ἀποθησαυρίσουμε ὅλα ἐκεῖνα πού δημιούργησε ὁ Θεός γιά κοινή χρήση. Καί αὐτό τό ἔκανε γιά νά μᾶς προσάψει μέ τήν πλεονεξία δύο κατηγορίες καί νά μᾶς καταστήσει ὑπόδικους γιά τήν αἰώνια κόλαση καί καταδίκη. Ἡ μία εἶναι ὅτι εἴμαστε ἀνελεήμονες καί ἡ ἄλλη ὅτι ἔχουμε τήν ἐλπίδα μας στά ἀποθησαυρισμένα ἀγαθά καί ὄχι στό Θεό. Διότι αὐτός πού ἔχει ἀποθησαυρισμένα πολλά χρήματα, δέν μπορεῖ νά ἔχει τήν ἐλπίδα του στόν Θεό. Καί αὐτό εἶναι φανερό ἀπό ὅσα μᾶς εἶπε ὁ Χριστός καί Θεός: «Ὅπου», λέει «εἶναι ὁ θησαυρός σας, ἐκεῖ θά εἶναι προσκολλημένη καί ἡ καρδιά σας» (Λουκ. 12, 34). Ἐκεῖνος λοιπόν πού διαμοιράζει ἀπό τά ἀποθησαυρισμένα ἀγαθά του σέ ὅλους, δέν τοῦ ὀφείλει κανένας μισθό γι' αὐτά. Ἀντίθετα μάλιστα, εἶναι καί ἔνοχος γιατί μέχρι ἐκεῖνη τήν ὥρα τά στέρησε ἄδικα ἀπό τούς ἄλλους.

Ἐπιπλέον εἶναι καί ὑπεύθυνος γιά ὅλους αὐτούς πού κατά καιρούς ἔχασαν τή ζωή τους ἀπό τήν πείνα καί τή δίψα. Αὐτούς, ἐνῶ μποροῦσε νά τούς θρέψει, δέν τούς ἔθρεψε, ἀλλά καταχώνιασε τό μερίδιό τους καί τούς ἄφησε νά πεθάνουν βάνουσα ἀπό τό κρύο καί τήν πείνα. Καί ἔτσι ἀποδείχτηκε φονιάς τόσων ἀνθρώπων, ὅσων μποροῦσε νά θρέψει γιά νά ζήσουν καί νά μήν πεθάνουν. Ὁ ἀγαθός λοιπόν καί εὐσπλαγχνος Δεσπότης μᾶς ἀπάλλαξε ἀπό τήν εὐθύνη καί τήν καταδίκη γιά ὅλες αὐτές τίς κατηγορίες, δέν θεωρεῖ ὅτι κατέχουμε ξένα ἀγαθά, ἀλλά δικά μας, καί ὑπόσχεται σέ ὅσους ἀπό μᾶς διαμοιράζουμε στούς ἀδελφούς μας, μέ χαρά καί ἱλαρότητα τά ἀγαθά αὐτά (Μάρκ. 10, 30), νά χαρίσει ὄχι μόνο δεκαπλάσια, ἀλλά ἑκατονταπλάσια.

Καί ὅταν λέει «μέ ἱλαρότητα» (Ρωμ. 12, 8) ἐννοεῖ νά μή θεωρεῖ κανεῖς δικά του

αυτά τὰ ἀγαθὰ, ἀλλὰ ὅτι τοῦ τὰ ἐμπιστεύθηκε ὁ Θεός γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τῶν ἀδελφῶν του, πού εἶναι δοῦλοι τοῦ Θεοῦ, ὅπως καί αὐτός, καί νά τὰ σκορπίζει καί νά τὰ διαδίδει μέ ἀφθονία, μέ χαρά καί μεγαλοψυχία καί ὄχι μέ λύπη καί ἐξανασκασμό (Β' Κορ.9, 7). Δηλαδή ἰλαρότητα εἶναι τό νά παραδώσουμε τὰ ἀποθησαυρισμένα ἀγαθὰ μας μέ τὴν ἐλπίδα τῆς ἀληθινῆς ὑποσχέσεως πού μᾶς ἔδωσε ὁ Θεός, ὅτι θά μᾶς δώσει μισθό γι' αὐτό ἑκατονταπλάσιο. Καί τό ἔκανε αὐτό ὁ Θεός ἐπειδὴ γνώριζε ὅτι ὅλοι κυριευόμαστε καί αἰχμαλωτιζόμαστε ἐντελῶς ἀπὸ τὴν ἐπιθυμία τῆς περιουσίας καί τῆς μανίας τοῦ πλούτου καί δύσκολα μᾶς ξεκολλάει κανεὶς ἀπ' αὐτά καί ὅτι αὐτοὶ τελικὰ πού τὰ ἀποστεροῦνται χάνουν καί τό ἐνδιαφέρον καί τὴν ἐπιθυμία γιὰ τὴν ἴδια τους τὴν ζωὴ (Ἰωνᾶ 4, 8). Γιὰ αὐτό μεταχειρίστηκε τό κατάλληλο φάρμακο. Μᾶς ὑποσχέθηκε δηλαδή ὅτι θά μᾶς δώσει ἑκατονταπλάσια ἁμοιβή. Καί αὐτό τό ἔκανε γιὰ νά μᾶς ἀπαλλάξει πρῶτα ἀπὸ τὴν καταδίκη τῆς πλεονεξίας γιὰ αὐτά, ἔπειτα νά παύσουμε νά ἔχουμε σέ αὐτά τὴν πεποίθηση καί τὴν ἐλπίδα μας, ὥστε νά ἐλευθερωθοῦν οἱ καρδιές μας ἀπὸ τὰ δεσμά αὐτά. Καί ἔτσι ἐλεύθεροι πιά νά κάνουμε πράξη τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ καί νά Τόν ὑπηρετήσουμε μέ φόβο καί τρόμο (Ψαλμ. 2, 11), ὄχι μέ τό βίωμα ὅτι κάνουμε κάτι γιὰ χάρη Του, ἀλλὰ ὅτι ἐμεῖς εὐεργετούμαστε μέ τὴν ὑποταγὴ στίς ἐντολές Του. Διαφορετικά δέν μπορούμε νά σωθοῦμε. Παράδειγμα.

Τοὺς πλούσιους τοὺς προέτρεψε νά ἐγκαταλείψουν τὰ πλούτη τους, ἐπειδὴ εἶναι φορτίο καί ἐμπόδιο γιὰ τὴν κατὰ Θεὸν ζωὴ, καί ἔπειτα νά σηκώσουν τό σταυρὸ στοὺς ὤμους τους καί νά ἀκολουθήσουν τὰ ἴχνη τοῦ Δεσπότη (Ματθ. 10, 38). Διότι εἶναι ἐντελῶς ἀδύνατον νά κάνουν καί τὰ δύο αὐτά πράγματα μαζί. Αὐτοὶ βέβαια πού δέν εἶναι πλούσιοι καί ζοῦν μέ ὀλιγάρκεια ἢ περνοῦν τὴν ζωὴ τους μέσα στὴν ἐγκράτεια καί στὴ στέρξη, δέν ἔχουν τίποτε νά τοὺς ἐμποδίσει, ἂν θέλουν νά βαδίσουν τὴν στενὴ καί τεθλιμμένη ὁδὸ (Ματθ. 7, 14). Οἱ πρῶτοι, οἱ πλούσιοι, ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ καλὴ προαίρεση γιὰ νά τό ἐπιτύχουν, ἐνῶ οἱ δεῦτεροι, ὅσοι ζοῦν μέ ἐγκράτεια, περπατοῦν ἤδη σέ αὐτὴ τὴν ὁδὸ. Γιὰ τό λόγο αὐτό ὀφείλουν νά περνοῦν τὴν ζωὴ τους μέ ὑπομονὴ καί δοξολογία. Καί ὁ Θεός πού εἶναι δίκαιος, σέ αὐτοὺς πού πορεύονται μέ αὐτό τὸν τρόπο πρὸς τὴν αἰώνια ζωὴ καί ἀπόλαυση, θά τοὺς ἐτοιμάσει ἐκεῖ τὸν τόπο τῆς ἀναπαύσεώς τους.

Τό νά δώσει ὅμως κανεὶς ὅλη τὴν περιουσία καί τὰ ἀγαθὰ του, καί νά μὴν ἀγωνίζεται μέ ἀνδρεία στοὺς πειρασμούς καί στίς θλίψεις, αὐτό εἶναι, νομίζω, χαρακτηριστικὸ ἀμελοῦς ψυχῆς πού δέν γνωρίζει ποῦ στοχεύει ὁ ἀγὼνας αὐτός. Διότι ὅπως ἀκριβῶς ὁ χρυσός, ὅταν σκουριάσει σέ βάθος, δέν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος νά καθαριστεῖ καλὰ καί νά ἐπανέλθει στὴ λαμπρότητά του, παρά μόνο ἂν ξαναλιώσει στὴ φωτιά καί σφυροκοπηθεῖ πολλές φορές, ἔτσι καί ἡ ψυχὴ πού διαβρώθηκε ἀπὸ τὸν ἰὸ τῆς ἁμαρτίας καί ἐξαχρειώθηκε μέχρι τὰ μύχια της, δέν μπορεῖ μέ ἄλλο τρόπο νά καθαριστεῖ καί νά ἐπανέλθει στοῦ ἀρχαίου κάλλους της,

παρά μόνο ἂν πέσει σέ πολλούς πειρασμούς καί μπεῖ μέσα στό χωνευτήρι τῶν θλίψεων (Σοφ. Σολ. 3, 6). Ἄλλωστε αὐτό δηλώνει καί ὁ λόγος τοῦ Κυρίου πού λέει: «Πούλησε τά ὑπάρχοντά σου, δός τα στούς φτωχοὺς» (Ματθ. 19, 21) «σήκωσε τό σταυρό σου καί ἔλα νά μέ ἀκολουθήσεις» (Ματθ. 19, 21. 16, 24), ἐννοώντας μέ τό σταυρό, τούς πειρασμούς καί τίς θλίψεις. Τίποτε λοιπόν δέν θά κερδίσουν μόνο ἀπό τήν περιφρόνηση καί ἀπόταξη τῶν χρημάτων καί τῆς περιουσίας τους ὅσοι τά ἐγκαταλείπουν αὐτά καί στρέφονται πρὸς τή μοναστική ζωή, ἂν δέν ὑπομείνουν μέχρι τέλους τούς πειρασμούς καί τίς θλίψεις καί τούς “κατά Θεόν” κόπους καί στερήσεις (Β’ Κορ. 7, 10). Διότι ὁ Χριστός δέν εἶπε «μέ τήν ἐγκατάλειψη τῆς περιουσίας σας θά κερδίσετε τήν ψυχή σας, ἀλλά μέ τήν ὑπομονή σας» (Λουκ. 21, 19).

Βέβαια εἶναι φανερό ὅτι εἶναι καλή καί ὠφέλιμη ἡ διανομή τῶν χρημάτων καί τῶν ὑπαρχόντων καί ἡ φυγή ἀπό τόν κόσμο, ἀλλά δέν μπορεῖ αὐτή καθεαυτή ἀπό μόνη της ἡ φυγή καί ἡ ἀπόταξη νά συστήσει τόν “κατά Θεόν” τέλειο ἄνθρωπο, χωρίς τήν ὑπομονή στούς πειρασμούς. Γιά νά βεβαιωθεῖς ὅτι ἔχουν ἔτσι τά πράγματα καί ὅτι αὐτό ἀρέσει στό Θεό, ἄκουσε τόν ἴδιο πού λέει: «Ἄν θέλεις», λέει, «νά εἶσαι τέλειος, πούλησε τά ὑπάρχοντά σου μοίρασέ τα στούς φτωχοὺς, σήκωσε τό σταυρό σου καί ἔλα νά μέ ἀκολουθήσεις» (Ματθ. 19, 21. 16, 14), ὑπονοώντας, ὅπως εἶπαμε, μέ τό σταυρό, τούς πειρασμούς, τήν ὑπομονή καί τή θλίψη. Ἐπειδὴ, πράγματι, ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν “κερδίζεται μέ βία καί οἱ βιαστές τήν ἀρπάζουν” (Ματθ. 11, 12), καί δέν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος γιά τούς πιστοὺς νά εἰσέλθουν σέ αὐτή, παρά μόνο διὰ τῆς στενῆς πύλης τῶν πειρασμῶν καί τῶν θλίψεων. Δικαίως ὁ θεῖος λόγος τοῦ Εὐαγγελίου μᾶς παραγγέλλει: «Ἀγωνίζεσθε», λέει, «νά εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης» (Λουκ. 13, 24). Καί ἀκόμη: «Πρέπει νά περάσουμε πολλές θλίψεις γιά νά εἰσέλθουμε στή Βασιλεία τῶν οὐρανῶν» (Πράξ. 14, 22). Ἐκεῖνος λοιπόν πού διαμοιράζει τά ὑπάρχοντά του στούς φτωχοὺς καί ἀναχωρεῖ ἀπό τόν κόσμο καί ἀπό τά πράγματα τοῦ κόσμου μέ τήν ἐλπίδα πὼς θά λάβει μισθό, αὐτός αἰσθάνεται πολὺ ἥσυχη τὴ συνείδησή του, ἀλλὰ καμμιά φορά ἀπὸ τήν κενοδοξία χάνει τό μισθό καί τήν ἀμοιβή. Αὐτός ὅμως πού, μετὰ τὴ διανομή τῶν ὑπαρχόντων του στούς φτωχοὺς, ὑπομένει τίς θλίψεις μέ εὐγνωμοσύνη καί εὐχαριστία καί ἀντέχει στίς συμφορές, αἰσθάνεται βέβαια ἔντονα ὀδυνηροὺς πόνους στήν καρδιά του, ἀλλὰ διατηρεῖ τό λογισμό του καθαρό, καί στό μέλλον θά ἔχει μεγάλο μισθό, διότι μιμήθηκε τά πάθη τοῦ Χριστοῦ καί ὑπέμεινε μέ καρτερία τούς διάφορους πειρασμούς καί τίς θλίψεις.

Γι’ αὐτό σᾶς παρακαλῶ, ἀδελφοί ἐν Χριστῷ, ἅς φροντίσουμε, σύμφωνα μέ τό λόγο τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀφοῦ ἀπαρνηθήκαμε τόν κόσμο, νά εἰσέλθουμε διὰ τῆς στενῆς πύλης πού εἶναι ἡ ἐκκοπή τοῦ θελήματος καί ἡ ἀποφυγή τοῦ σαρκικοῦ φρονήματος. Διότι χωρίς νά νεκρώσουμε τὴ σάρκα καί τίς ἐπιθυμίες της δέν εἶναι

δυνατόν νά φτάσουμε στήν ἄνεση καί στήν ἀπαλλαγή ἀπό τά κακά καί στήν ἐλευθερία πού γεννᾶται σέ μᾶς ἀπό τήν παράκληση καί τήν παρηγορία πού δίνει τό Ἅγιο Πνεῦμα. Καί χωρίς τήν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, κανείς δέν θά δεῖ τόν Θεό οὔτε σ' αὐτό τόν αἰῶνα, οὔτε στό μέλλοντα. Ὅτι βέβαια ἔκανες πολύ καλό ἔργο, πού σκόρπισες ὅλα σου τά ὑπάρχοντα στούς φτωχοῦς, χωρίς νά ἀφήσεις τίποτε γιά τόν ἑαυτό σου ὅπως ὁ Ἀνανίας (Πράξ. 5, 1-5), καί ἐπιπλέον ἀπαρνήθηκες τόν κόσμον (Α' Ἰωάν. 2, 15) καί τά τοῦ κόσμου καί ἐγκατέλειπες τό βίο καί τίς μέριμνές του καί ἔσπευσες στό λιμάνι τῆς μοναχικῆς ζωῆς καί φόρεσες τό ἔνδυμα τοῦ μοναχοῦ, συμφωνῶ καί ἐγώ καί σέ ἐπαινῶ γιά τό ἔργο σου αὐτό. Πρέπει ὅμως νά ξεντυθεῖς καί τό φρόνημα τῆς σαρκός (Ρωμ. 8, 67), ὅπως ξεντύθηκες τά ἐνδύματα, καί νά ἀποκτήσεις τέτοιο ἥθος καί τέτοιο φρόνημα, ἀνάλογο μέ τή στολή πού ἐνδύθηκες. Καί ὄχι μόνο αὐτό, ἀλλά καί τό φωτεινό χιτῶνα νά φορέσεις διά τῆς μετανοίας πού εἶναι Αὐτό τό ἴδιο τό Ἅγιο Πνεῦμα. Αὐτό δέν θά τό ἐπιτύχεις μέ ἄλλο τρόπο, παρά μόνο μέ τήν ἐπίμονη ἐργασία τῶν ἀρετῶν καί τήν ὑπομονή στίς θλίψεις. Διότι ὅταν θλίβεται ἡ ψυχή, μέ τήν πίεση τῶν πειρασμῶν, χύνει δάκρυα καί τά δάκρυα καθαρίζουν τήν καρδιά καί τήν καθιστοῦν ναό καί κατοικητήριον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Δέν εἶναι λοιπόν ἀρκετό γιά τή σωτηρία μας μόνο ἡ περιβολή τοῦ σχήματος καί ὁ ἐξωτερικός στολισμός τοῦ σώματος. Ἀλλά ἔχουμε χρέος ὅπως ἀκριβῶς τόν ἐξωτερικό ἔτσι καί τόν ἐσωτερικό ἄνθρωπο νά τόν στολίσουμε μέ τόν στολισμό τοῦ Πνεύματος καί νά θυσιάσουμε ὁλοκληρωτικά τούς ἑαυτούς μας στόν Θεό, “ψυχῇ τε καί σώματι”. Πρέπει μέ τή σωματική ἄσκηση νά ἀσκοῦμε τό σῶμα στούς κόπους τῆς ἀρετῆς, ἔτσι ὥστε νά συνηθίζει στά “κατά Θεόν” λυπηρά. Νά σηκώνει δηλαδή γενναῖα τή θλίψη τῆς νηστείας, τή βία τῆς ἐγκράτειας, τήν ἔνταση τῆς ἀγρυπνίας καί ὅλη τή σωματική κακοπάθεια. Μέ τήν «εὐσέβεια» δέ πού ἐμπνέει τό Ἅγιο Πνεῦμα, νά παιδαγωγοῦμε τήν ψυχή ὥστε νά φρονεῖ αὐτά πού πρέπει. Νά φρονεῖ καί νά μελετᾷ πάντοτε τήν αἰώνια ζωή. Νά εἶναι ταπεινή, πραεῖα, κατανυκτική. Νά πενθεῖ καθημερινά, νά μετέχει μέ τήν προσευχή στό φῶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὅλα αὐτά συνήθως ἔρχονται στήν ψυχή μέ τή θερμή καί ὁλοκληρωτική μετάνοια. Ὅταν αὐτή καθαρίζεται μέ πολλά δάκρυα, χωρίς τά ὁποῖα δέν μπορεῖ ποτέ νά ἀποκτήσει λαμπρό χιτῶνα οὔτε νά ἀναχθεῖ σέ ὕψος πνευματικῆς θεωρίας. Ὅπως δηλαδή ἕνα ροῦχο, πού ἔχει καταλερωθεῖ ἀπό λάσπη καί ἀκαθαρσία, δέν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος νά καθαριστεῖ, παρά μόνο ἂν τοῦ ρίξουμε πολύ νερό καί τό χτυπήσουμε δυνατά, ἔτσι καί ὁ χιτῶνας τῆς ψυχῆς πού μολύνθηκε ἀπό τό βοῦρκο καί τήν ἀκαθαρσία τῶν ἁμαρτωλῶν παθῶν.

Δέν μπορεῖ αὐτός νά καθαριστεῖ ἀπό τό ρύπον τῆς ἁμαρτίας, παρά μόνο μέ πολλά δάκρυα καί ὑπομονή στούς πειρασμούς καί στίς θλίψεις. Διότι δύο εἶναι σέ μᾶς οἱ ρεύσεις τοῦ σώματος. Ἡ μιά εἶναι ἄνωθεν, τά δάκρυα πού τρέχουν ἀπό τά μάτια,

καί ἡ ἄλλη προέρχεται ἀπό τίς γεννητικές δυνάμεις. Ἡ ρεύση τῶν γεννητικῶν δυνάμεων μολύνει τήν ψυχή ὅταν ἐκρέει παρά φύση καί παρανόμως. Τά δάκρυα ὅμως καθαρίζουν τήν ψυχή ὅταν βέβαια προέρχονται ἀπό τή μετάνοια. Πρέπει λοιπόν ὅσοι ἔχουν μολύνει τήν ψυχή τους μέ ἐφάμαρτες πράξεις ἢ ὅσοι ἀπό τήν ἐμπαθή κίνηση τῆς καρδιάς χάραξαν μέσα στό νοῦ τους ἀμαρτωλές ἐπιθυμίες, νά καθαριστοῦν μέ πολλά δάκρυα γιά νά καταστήσουν τό χιτώνα τῆς ψυχῆς τους καθάριο καί λαμπερό. Διότι εἶναι ἀδύνατον νά δοῦν τόν Θεό, τό Φῶς Αὐτό πού φωτίζει τήν καρδιά κάθε ἀνθρώπου, τό Ὅποιο ἔρχεται στόν ἄνθρωπο μέ τή μετάνοια, ἀφοῦ τόν Θεό ἀξιῶνεται νά τόν δοῦν μόνο αὐτοί πού ἔχουν καθαρή τήν καρδιά.

Ἄς φροντίσουμε λοιπόν, πατέρες μου, ἀδελφοί καί τέκνα, νά ἔχουμε καθαρή τήν καρδιά, μέ τό προσεκτικό ἦθος καί τή συνεχή ἐξομολόγηση τῶν κρυφῶν μας λογισμῶν. Διότι ἡ συνεχῆς καί καθημερινή ἐξομολόγηση, ἐπειδή προέρχεται ἀπό καρδιά συντετριμένη, ὁδηγεῖ στή μετάνοια γιά ὅσα ἔχουμε πράξει ἢ ἀπλῶς λογιστήκαμε. Ἡ μετάνοια μέ τή σειρά της κινεῖ τά δάκρυα ἀπό τά βάθη τῆς ψυχῆς καί αὐτά καθαρίζουν τήν καρδιά καί ἐξαλείφουν μεγάλες ἀμαρτίες. Καί ὅταν ἐξαλειφθοῦν οἱ ἀμαρτίες μέ τά δάκρυα, τότε ἡ ψυχή αἰσθάνεται μεγάλη παρηγορία ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα. Τότε διαποτίζεται συνέχεια μέ δάκρυα γλυκύτατης κατάνυξης, ἀπό τά ὁποῖα τρέφεται νοητῶς κάθε ἡμέρα καί καλλιεργεῖ τούς καρπούς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (Γαλ. 5, 22). Καί στόν κατάλληλο καιρό, σάν πολύσπορο σιτάρι, παραδίδει τούς καρπούς αὐτούς γιά τροφή ἀτελεύτητη τῆς ψυχῆς, γιά ζωή αἰώνια καί ἄφθαρτη.

Ὅταν φθάσει λοιπόν σ' αὐτή τήν κατάσταση μέ σπουδή καί προσοχή ἡ ψυχή, εἶναι πιά οἰκεία στόν Θεό καί γίνεται κατοικητήριο τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἀξιῶνεται νά βλέπει καθαρά τόν Ποιητή της καί Θεό (μέ τίς ἄκτιστες ἐνέργειες τῆς Θείας Χάριτος) καί νά συνομιλεῖ μαζί Του καθημερινά. Τότε ἐξέρχεται ἡ ψυχή ἀπό τό σῶμα, ἀπό τόν κόσμο καί ἀπό τήν ἀτμόσφαιρα καί ἀνέρχεται στούς οὐρανοῦς τῶν οὐρανῶν (Ψαλμ. 148, 4), καί, ἀνάλαφρη ἀπό τίς ἀρετές καί τίς πτέρυγες τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, καταπαύει “μετά πάντων τῶν Ἀγίων”. Ἐλεύθερη ἀπό τούς κόπους εἰσέρχεται μέσα στό ἄπειρο καί Θεῖο Φῶς, ὅπου συγχορεύουν καί συνδοξολογοῦν τά τάγματα τῶν Ἀποστόλων τοῦ Χριστοῦ, τῶν Μαρτύρων, τῶν Ὁσίων καί ὅλων τῶν ἀγγελικῶν Δυνάμεων. Σ' αὐτή τήν κατάσταση ἄς ἔλθουμε καί ἐμεῖς, ἀδελφοί ἐν Χριστῷ, γιά νά μήν ὑστερήσουμε ἀπό τούς ἀγίους Πατέρες μας, ἀλλά μέ τόν ζῆλο γιά τό καλό καί τήν ἐργασία τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ, νά φθάσουμε σέ μέτρα πνευματικῆς ὠριμότητος, «εἰς ἄνδρα τέλειον» (Ἐφεσ. 4, 13). Δέν ὑπάρχει κανένα ἐμπόδιο, ἀρκεῖ μόνο νά θελήσουμε. Ἔτσι καί τόν Θεό θά δοξάσουμε μέσα στήν καρδιά μας καί ὁ Θεός θά εὐφρανθεῖ ἀπό μᾶς.

Ἔτσι θά Τόν βροῦμε τήν ὥρα τῆς ἀναχώρησής μας ἀπό τήν παροῦσα ζωή, νά μᾶς ὑποδέχεται σάν μέγας κόλπος τοῦ Ἀβραάμ καί νά μᾶς περιθάλπει στή Βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Αὕτη τή Βασιλεία εἶθε νά ἐπιτύχουμε ὅλοι μας μέ τήν Χάρη τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, στόν Ὅποιο ἀνήκει ἡ δόξα στούς αἰῶνες. Ἀμήν.